

До
катедра „Финанси и кредит“
при СА „Д.А. Ценов“

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Людмил Кръстев,
член на Научно жури по процедура по публична защита на дисертационен
труд на тема

**„КРИПТОВАЛУТИ – ПАЗАРНИ ТЕНДЕНЦИИ И РЕГУЛАТОРНИ
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА“, с автор Мария Здравкова Янева**

Рецензент: доц. д-р Людмил Кръстев

Рецензията е изготвена въз основа на заповед №1086 от 04.12.2020 г. на Ректора на СА „Д.А. Ценов“ за включване в състава на Научно жури и решение от заседание на Научното жури от 07.12.2020 г. за изготвяне на рецензия. Рецензията е изготвена съобразно стандартна за СА „Д. А. Ценов“ структура на рецензия за придобиване на ОНС „Доктор“.

Автор на дисертационния труд:

Мария Здравкова Янева, D010217188

Тема на дисертационния труд:

**„КРИПТОВАЛУТИ – ПАЗАРНИ ТЕНДЕНЦИИ И РЕГУЛАТОРНИ
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА“**

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Като предмет на разработката авторът е посочил механизмите за приложение и регулаторните предизвикателства при използването на криптовалутите като алтернативни пари.

Дисертационният труд се състои от 258 стандартни страници. Отговаря като обем на изискванията за докторска дисертация.

В структурно отношение дисертационният труд включва въведение, три глави, заключение, библиографска справка и приложения. Приложенията към дисертационния труд включват: анкетна карта, анализ на анкетираните лица и таблица с корелационен анализ.

Дисертационният труд включва 198 литературни източника, включително на английски, руски и български език.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд изследва безспорно един актуален проблем, свързан с приложимостта на криптовалутите в съвременната икономика. Актуалността на проблематиката е продиктувана от паралелната поява на т.н. „криптовалути“ и съществуването на националните валути. Едновременно с това са поставени въпроси, свързани с приложимостта на посочените валути и възможността за тяхната регулация.

Обектът на изследване в дисертационния труд са криптовалутите. Те са разгледани като иновативен финансов инструмент за разплащане между икономическите субекти на национално и наднационално ниво.

Предмет на разработката са възможностите за приложение и регулаторните предизвикателства при използването на криптовалутите като алтернативни пари.

Основната цел на дисертационния труд е да се изследват мястото и ролята на криптовалутите в съвременната икономика и перспективите за тяхното развитие. **Задачите** на дисертационният труд са свързани с изследването и приложимостта на посочените валути, включително на обществените нагласи, и на политиките на централните банки.

Тезата, която авторът защитава, е че криптовалутите ще доведат до намаляване на броя на посредниците, респективно до икономии при осъществяването на разплащания в световен план.

Като научно-изследователски методи авторът е използвал методът на анкетното проучване, анализ на зависимости. Данните от изследването са посочени в приложенията към дисертацията.

Големият брой използвани литературни източници (198) показва, че авторът задълбочено се е запознал с актуалната проблематика по темата на докторската дисертация. Той е проучил проблематиката както в българската, така и в английската и в руската литература. Едновременно с това той ясно е изразил своето мнение по разглеждания проблем.

В дисертационния труд се разглежда обстойно проблемът с приложимостта и регулацията на криптовалутите, което се потвърждава и от неговия обем. Изводите от изследването са подкрепени с необходимия брой фигури и таблици. Стилът е изчистен. Авторът добросъвестно и коректно е използвал литературните източници. Статистическите данни от проучването са коректно обработени. Авторефератът отразява точно дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Може да се твърди, че посоченият от автора икономически проблем все още е недостатъчно добре изследван в българската литература.

В справката към дисертационния труд авторът е посочели следните научни и научно-приложни приноси :

„Първо. Въз основа на литературен обзор е представена авторова дефиниция на понятието криптовалута като финансов инструмент, както и са формулирани правила за търговия с криптовалута, обвързани с психологическата нагласа и инвестиционните намерения на икономическите субекти.“

„Второ. Въз основа на сравнителен анализ на пазарното представяне на водещи криптовалута са открити специфичните им предимства и недостатъци, както и основни тенденции, свързани с приложимостта им в световен мащаб, посредством блокчейн технологии и популярни виртуални платформи.“

„Трето. Въз основа на емпирично изследване, реализирано чрез анкетно проучване са изведени основни фактори, оказващи въздействие върху обществените нагласи и приложимостта на криптовалутите като алтернатива на фиатните пари.“

„Четвърто. Въз основа на критериален анализ на нормативната регламентация и политиките на централните банки по отношение на криптовалутите, са очертани тенденциите в световен мащаб, като същевременно са открити перспективи за бъдещото развитие на финансовата система с участието на блокчейн технологиите.“

Мога да потвърдя, че посочените по-горе научни и научно-приложни приноси фигурират в докторската дисертация. Едновременно с това авторът е посочил засиленият интерес към платформи, базирани върху криптовалута от страна на водещи световни институции в сферата на клиринга и сетълмента на сделките с финансови инструменти, каквато е американската DTCC (Depository Trust and Clearing Corporation). Всичко това недвусмислено показва стремежа на институциите в световен план да

намалят разходите, свързани с разплащанията на търговски сделки. Посоченото по-горе подчертава актуалността и значимостта на разглеждания икономически проблем в докторската дисертация.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Авторът би могъл да изследва възможностите за използване на криптовалутите при банковите разплащания в българската икономика по подобие на американската практика. Интерес би представлявал също ефектът от използването на подобен вид валути.

Към автора на докторската дисертация съм поставил следните два въпроса:

1. Крие ли рискове или заплахи за националните икономики на страните от ЕС подобна валута?
2. Може ли да се смята подобна валутна единица за пълноправно (законно) платежно средство?

V. Обобщено заключение и становище.

Представената за защита докторска дисертация представлява завършен и добре структуриран научен труд. Това дава основание да бъде дадено положително становище и да бъде направено предложение пред уважаемото Научно жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Мария Здравкова Янева.

16.12.2020 г.

Рецензент:

/доц. д-р Людмил Кръстев/